

Apžvelgiant 2017 m. veiklą

Ar teko girdėti nuomonę, kad Europos Parlamentas yra toli nuo mūsų šalies realijų? Ši nuomonė paplitusi labiau, nei norėtusi. Turbūt todėl ir į EP rinkimus Lietuvos rinkėjai žiūri daug mažiau atsakingai, nei į nacionalinių valdžios institucijų rinkimus.

Europos Parlamente šiemet dirbu jau greit ketveri metai. Sukdamasis ratu tarp Briuselio, Strasbūro, Vilniaus ir mano gimtojo Ignalinos krašto, reguliariai lankydamasis visuose Lietuvos regionuose, geriau susipažindamas su įtakingais sprendimų priėmėjais europinių institucijų koridoriuose, bet nepaleisdamas rankos ir nuo Lietuvos gyvenimo pulso. Per šiuos kelerius metus įsitikinau: Europos Parlamentas gali būti arčiau Lietuvos žmonių, nei mūsų pačių Vyriausybė ar mūsų tiesiogiai renkamas Seimas.

Nuosekliai ir atkakliai dirbant Briuselyje, įmanoma daug nuveikti Lietuvos mažų miestų ir miestelių, kaimo vietovių, žemės ūkio ir regionų plėtros, vis dar mažesnes pajamas gaunančių ir orų gyvenimo būdą sunkiai sau leisti galinčių žmonių labui. EP tribūna taip pat kartais puikiai padeda, kai reikia priminti pačios Lietuvos valdžiai apie būtinybę tesėti rinkimuose duotus pažadus rinkėjams, patarti, kaip priimti sprendimą ne atmestinais, ne biurokatiškai, o kad jis tikrai duotų naudos.

Dažnai mūsų pačių valdžia sako, kad vienoks ar kitoks sprendimas yra neįmanomas, nes vis kas nors „neleidžia“ – dažnai esą Europa, jos dokumentai, reglamentai, direktyvos. Bet šiemet, jau ne tik apšilęs Parlamente kojas, o išmokęs dirbti su sudėtingomis Europos sprendimų priėmimo procedūromis, supratau kitką: daug kas įmanoma. Svarbu tiesiog neatitukti nuo savo rinkėjo, nepavirsti į beveidį „briuselinį“.

Visus valstybės ir savivaldybių tarnautojus, kuriuos pakviečiu į šį renginį, prašau pasidalinti šia žinia su kitais: nebūkime tais beširdžiais „valdininkais“, kuriems visos likusios Lietuvos problemos atrodo antrarūšės, o domina tik asmeninis komfortas, ramybė, europinės paramos įsisavinimas savo aplinkos labui, iš viršaus nuleidžiami ir kritiškai nevertinami Briuselio aplinkraščiai.

Europos Sąjunga gali mums labai padėti, tiesiog patys aktyviai tą paramą naudokime visos savo šalies žmonių labui. Turime gerbti ir girdėti dažnai nematomą ir negirdimą Lietuvą – gyvenančią regionuose, dirbančią ir norinčią išsaugoti savo žemę, kovojančią su nepritekliais, socialine atskirtimi, kenčiančią dažnai tik kritikuoti ir niekinti sugebančios žiniasklaidos arogancija. Lietuvoje neturi būti antrarūšių, neatstovaujamų regionų su neatstovaujamais interesais. Kai tai suvoksime ir pakeisime, patys tapsime tikrais, pilnateisiais ir pilnaverčiais europiečiais, kuriuos gerbs kiti.

Pateikiu trumpą apžvalgą, ką pernai nuveikiau turėdamas garbės Lietuvos rinkėjų valia būti „valstiečių žaliųjų“ ir visos šalies atstovu Europos Parlamente. Taip pat norėčiau apsitarti su Jumis visais, kokių esminių veiklos prioritetų laikytis šiais metais – kokie pagrindiniai skauduliai kamuoja Lietuvos gyventojus ir ką aš, būdamas europarlamentaru, galėčiau padaryti, kad tuos skaudulius visi kartu išgydytume.

Kaip dauguma iš Jūsų žinote, EP pagrinde dirbu dviejuose komitetuose: Žemės ūkio ir kaimo plėtros, kuris yra pagrindinis mano darbo komitetas, bei Regioninės plėtros, kuriame esu pakaitinis narys, tačiau stengiuosi dirbti aktyviai, nes man, ilgą laiką dirbusiam Ignalinos meru, ši veiklos kryptis itin artima.

2017-ieji buvo nepaprastai gausūs įvykiais ir iš jų sekusiais darbais. Noriu išskirti pagrindinius akcentus:

Brexit – jo poveikis ES biudžetui, eiga.

Dėl Brexit'o ES biudžetas neteks bent 10 milijardų eurų. Bendras ES biudžetas yra kiek didesnis nei 120 milijardų, todėl netektis bus ženkli. Bet to, tiek žemės ūkis, tiek sanglauda yra didžiausios ES politikos. Kiekvienai iš jų tenka apie 40 mlrd. eurų. Todėl jei nebus imtasi veiksmų, karpymai prasidės nuo jų.

Lietuvai egzistuoja ir dar vienas pavojus - vadinamieji 75 procentų spąstai. Su 75% BVP perkamosios galios paritetą mes PPP, mes netrukus galime būti priskirti vadinamųjų pereinamųjų regionų kategorijai. O tai jau ir mažesnė parama ir mažesnė ES bendrafinansavimo norma.

Žinau, kad daugelis nesutiks su tuo, kad mes jau pasiekėme $\frac{3}{4}$ ES išsivystymo vidurkio. Su tokia išvada nesutinku ir aš. Tačiau deja, tokia statistika ir ji kyla iš to, kad daugelis ypač viešųjų paslaugų pas mus nėra pakankamai įvertintos.

Tiesa, vyriausybė taiso padėtį. ES programa jau pradėta programuoti Lietuvai kaip dviem regionams. Todėl jei viskas bus gerai, nuo 2020 m. turėsime ES vidurkį pagal perkamąją galią pasiekusį Vilniaus regioną ir apie 60 proc. ES vidurkio pasiekusią likusią Lietuvą. Ir ES paramos turėtume gauti nebent 3,8 o 5,2 mlrd. eurų. Bet čia tik tuo atveju, jei nesikeis kitos aplinkybės.

O kol kas vyksta derybos dėl to, ar ir kaip Jungtinė Karalystė sumokės savo pasitraukimo sąskaitą. Mums gi svarbiausia - tinkamai panaudoti ES paramą.

Taip pat nepamirškime, kad ES parama yra skiriama visų pirma tam, kad sumažinti regioninio išsivystymo skirtumus. Kylant gerovei - ji mažės. Ekonometriniai skaičiavimai teigia, kad pagrindinė narystės ES nauda - iš dalyvavimo bendrojoje rinkoje. ES - didžiausia pasaulio bendroji rinka. Išnaudokime ją! Todėl galvodami apie paramą taip turime atsiminti, jog ji nėra begalinė. Ir vis daugiau dėmesio turime skirti tam, kad lietuviškas produktas taptų kuo labiau konkurencingas ir kuo labiau žinomas ES rinkoje.

Prasidedančios diskusijos dėl **Daugiametės finansinės perspektyvos**, t.y. ES paramos po 2020 metų. Esu šešėlinis pranešėjas **rengiant tris pranešimus dėl skirtingų naujosios Daugiametės finansinės perspektyvos aspektų**. Klausimas yra ganėtinai nedėkingas - visų pirma dėl to, kad kalbėti apie naują daugiametį ES biudžetą tenka dar nežinant kaip pasibaigs Brexito procesas ir kokias tiksliai finansines pasekmes jis turės.

Stengiuosi įtvirtinti Lietuvai, mano nuomone, svarbiausias nuostatas. Jos yra - pakankama parama ir iniciatyvos **regionų vystymuisi**, taip pat **žemės ūkiui ir kaimo plėtrai, Ignalinos atominės uždarymui**. Naujoji daugiametė finansinė perspektyva turi sudaryti sąlygas visuose Europos regionuose, o ypač - Lietuvoje kurti aukštos pridėtinės vertės produkciją, diegti inovacijas ir konkuruoti su visu pasauliu, mažinti nedarbą ir kurti gerai apmokamas darbo vietas, gamintis energiją iš atsinaujinančių išteklių, naudotis aukšto lygio viešosiomis paslaugomis. Na ir žinoma - sudaryti galimybes gerai užsidirbti visiems to norintiems darbšties žmonėms.

Taip pat siekiu, kad naujojoje finansinėje perspektyvoje būtų išspręstos kai kurios struktūrinės problemos. Pavyzdžiui, dabartinė perspektyva tęsiasi septynis metus. Tai reiškia, kad pirmus metus yra tik rengiamos ir su Europos Komisija derinamos programos. Antrus - rengiamasi jų įgyvendinimui. Ir tik trečiais metais ministerijos ir kitos įstaigos pradeda skelbti konkursus. Logiška, kad pinigų įsisavinimas nusikelia į perspektyvos pabaigą. Iš čia beje ir kai kurių menkai susivokiančių žurnalistų keliamas aliarmas, neva nespėjame panaudoti ES paramos. Spėjame ir dar paprašome skirti kitų šalių nepanaudotas lėšas!

Tokia tvarka turi daug trūkumų - darbai susikelia į dvejus-trejus metus, dėl to sukyla kainos. O paskui seka treji „sausieji“ metai, kai ES lėšomis finansuojama tik jau pradėtų darbų užbaigimas. Siūlome, kad naujoji perspektyva tęstųsi dešimt metų - taip būtų paprasčiau ir planuoti ir labiau išsilygintų finansų bei darbų srautai. Šiuos klausimus nagrinėjame vis dar rengiamuose pranešimuose dėl būsimojo **ES biudžeto** ir dėl **nuosavų išteklių sistemos reformos**.

Rengdamiesi naujai finansinei perspektyvai neseniai atnaujinome ir ES paramos panaudojimo miestams teisinę bazę. Buvau šešėliniu pranešėju dėl **teritorinių tipologijų reglamento**. Pavyko šiek tiek supaprastinti teisinę bazę, reglamentuojančią regionų apibrėžimus. Taip pat supaprastinome ir **integruotą ūkių apskaitos sistemą**, - AGRI komitete parengtame pranešime.

BŽŪP ir sąžiningos tiesioginės išmokos – vienas pagrindinių darbo EP prioritetų. Todėl dar pernai vasarį sukviečiau visas už derybas atsakingas grandis diskusijai ir pozicijų aptarimui – labai svarbu, kad šiame derybų etape bendradarbiautume visi. Suprantu ūkininkus, kuriems itin sudėtinga konkuruoti bendroje rinkoje, gaunant mažesnes išmokas, ir, dažnu atveju – mažesnę kainą. Tad visomis išgalėmis padėsiu ūkininkams įrodyti, kad jie nėra antrarūšiai. Padėsiu ir su peticija, po kuria, žinau, renkami parašai.

Ignalinos AE uždarymas

Pavyko gauti komisaro Ottingerio pažadą, kad ES tesės savo įsipareigojimus ir toliau finansuos Ignalinos AE uždarymą, tad ši sunki našta neužguls mūsų visų, Lietuvos piliečių pečių.

Žemės saugikliai

Mano biurui atliko analizę, kokie žemės pardavimo saugikliai egzistuoja kitose ES ir EEE šalyse. Atlikome Lietuvos gyventojų nuomonės tyrimą, išsiaiškinome, kad poreikis reguliuoti žemės rinką saugikliais – didžiulis. Ir kartu egzistuoja didžiulė problema - ES teisė gana aiškiai draudžia taikyti apribojimus laisvam kapitalo judėjimui, tai yra ir žemės pirkimui.

Pakviečiau į Lietuvą atsakingą ES pareigūną, ir labai produktyviai Seime aptarėme galimus kompromisus. Šios problemos sprendimas yra, galima rasti tiek žemės ūkio sektorių, tiek ir Europos teisininkus tenkinantį variantą.

Sanglauda ir Lietuvos padalijimas į du regionus

Ką tai duos?

Kaip jau minėjau - Lietuva pagal perkamąją galią priartėjo prie 75 procentų ES vidurkio. Nors dauguma piliečių piniginiuose to nelabai pajuto, kyla grėsmė, kad pereisime iš Sanglaudos į Pereinamųjų regionų kategoriją, dėl ko sumažės ES parama.

Vyriausybė yra nusprendusi nuo naujo laikotarpio pradžios paramą programuoti dviem regionams - Vilniui ir likusiai Lietuvai. Taip mes neturėtume prarasti paramos ir netgi gauti jos kiek daugiau nei gauname 2014-2020 m.

Asmeniškai aš palaikau šį sprendimą, nors manau, kad geriau būtų buvę, jei būtų pasirinktas vadinamasis „dvejų su puse“ regionų scenarijus - Rytų ir Vakarų Lietuva ir Vilniaus metropolinis regionas.

Daugiau regionų dalyti neišeis - jie turi būti bent NUTS 2 dydžio - 800 tūkst. gyventojų. Nėra labai svarbu kiek ir kokių regionų bus. svarbiausia kad jie būtų. Ir dar svarbiau, kad jiems būtų suteikti įgaliojimai patiems rengtis savo plėtros programas ir jas įgyvendinti. Iš Vilniaus sunku sužiūrėti kiekvienos savivaldybės galimybes ir problemas. Net ir turint geriausius norus.

O žmonės išvažiuoja būtent dėl to, kad nemato perspektyvų. Todėl valstybės valdžios pareiga yra sukurti kuo platesnes perspektyvas piliečių verslumui ir idėjų įgyvendinimui visuose šalies regionuose. Tam reikia daugiau galių suteikti vietos savivaldai. Tokias nuostatas pavyko įtvirtinti ir pernai metų pabaigoje priimate **pranešime dėl demografinių pokyčių regionuose**. Būdamas šešėliniu pranešėju tikrai su dideliu liūdesiu analizavau statistiką apie tuštėjančius ne vien Lietuvos, bet ir daugelio kitų valstybių narių regionus. Ir bendras šių tendencijų vardiklis yra gana paprastas - perspektyvų trūkumas regionuose bei ribotos vietos valdžios ir vietos verslo galimybės ką nors pakeisti. Vietos savivaldos įgaliojimai - nėra ES kompetencija. Čia valstybė turi galvoti kaip sudaryti galimybes vietos gyventojams patiems maksimaliai išnaudoti turimą potencialą.

Skirtingos sudėties ir kokybės maisto produktai

Pernai nuskambėjo skandalas apie tai, kad didžiosios tarptautinės įmonės pardavinėja skirtingų sudėčių produktus skirtingose ES valstybėse narėse. Šia tema būsiu šešėlinis AGRI komiteto pranešėjas. Gal turite minčių ir Jūs, kokią įtaką šis skandalas daro žemės ūkiui? Kviečiu aktyviai dalyvauti šiame procese, padėti ruošti pranešimą, atspindėti jame Lietuvos piliečių nuostatas.

Sąžininga atsiskaitymo grandinė

Šiuo metu tai vienas prioritetinių ES darbotvarkės klausimų. Ūkininkai neturi būti antrarūšiai šioje grandinėje ir produkto kainodaroje tenkintis tuo, kas lieka, kas akivaizdžiai yra su pieno sektoriumi, ne paslaptis kad ir kitais. Šią problemą reikia spręsti ES maistu, per bendrą reguliavimą.

Aplinkosauginiai klausimai

Klimato kaita tampa tiek vis didesne problema, tiek ir vis svarbesniu politiniu klausimu. Patvirtinimą pirmam teiginiui matome visi iš neseniai Lietuvą nusiaubusių potvynių. Ar iš taip ir neprasidedančios žiemos. Antro teiginio patvirtinimas skamba visuose Europos parlamento komitetuose. ES yra įsipareigojusi iki 2020 m. bent 20 procentų visų savo išlaidų skirti su klimato kaita susijusiai veiklai. Kai kurie mano frakcijos kolegos siekia, kad ši dalis padidėtų iki 50 procentų. Man jau kelis kartus teko misija šiuos pageidavimus transformuoti į frakcijos pasiūlymus rengiamiems pranešimams.

Toks siekis gal ir nelabai realus, bet akivaizdu, kad parama klimato kaitos poveikio mažinimui, taip pat žalinimui, perėjimui prie aplinką neteršiančių ir vietinį kurą naudojančių

technologijų tik didės. Šiuo klausimu svarbus yra ne vien žemės ūkis. Didelį vaidmenį čia atlieka ir miestai. Kaip tik praėjusią savaitę baigėme frakcijų derybas dėl pranešimo apie **miestų vaidmenį siekiant klimato kaitos mažinimo tikslų - Paryžiaus susitarimo įgyvendinimo.**

Girdžiu pasipiktinimo šūkius - mūsų žmonės per skurdžiai gyvena, kad užsiiminėtų ekologija. Ar ne taip? Deja, jei neinvestuosime į aplinką, netrukus gyvensime dar blogiau. Vien jau dėl gamtinių priežasčių tokių kaip potvyniai ar sausras. O kur dar pabėgėliai iš kur kas labiau nuo klimato kaitos nukentėjusių Afrikos šalių?

O štai **jei į šią problemą pažiūrėsime kaip į galimybę**, pamatysime, kad investicijos į atsinaujinančią energetiką, prisitaikymą prie klimato kaitos turėtų sukurti naujų darbo vietų. Ir ypač kaime, ten kur jų pertekliaus kol kas tikrai nėra. Tokias nuostatas pavyko įtvirtinti ir metų pabaigoje baigtame rengti pranešime dėl **perėjimo prie švarios energetikos.**

Ta pačia proga raginu daugiau galvoti apie tai, kaip mums geriau prisitaikyti prie šių politinių, ekonominių ir socialinių tendencijų. Klimato kaitos klausimais visi turime tapti bent truputį žaliaisiais. Na ir žinoma, daugiausiai išloš tie, kas pirmieji pamatys atsiveriančias galimybes ir jomis pasinaudos.

Potvyniai

Reaguodamas į ūkininkų nusiskundimus dėl skęstančių, liūčių užtvindytų laukų, paprašiau ūkininkų dalintis vaizdais, paruošiau iš gautos medžiagos informaciją ir pasidalijau su kolegomis EP bei kreipiausi į Komisarą. Bendro darbo dėka pavyko iškovoti 9 mln. eurų kompensaciją. Apmaudu, kad bendrai nudirbus tokį darbą ir pasiekus išties istorinio rezultato, galutiniai sprendimai dėl paramos paskirstymo tikrai yra abejotini. Europos Komisija, kurios vienintelės kompetencijoje yra paramą reglamentuojančių teisės aktų sudarymas, pasikonsultavusi su mūsų ŽŪM, nusprendė paramą skirti tik žiemines kultūras auginančiam grūdiniam sektoriui – tokiu būdu didžiulius nuostolius jau patyrę daržovių augintojai palikti be paramos. Man dėl to nepaprastai apmaudu, dar bandau kalbėtis su Europos Komisija ir argumentuoti, kad Lietuvos daržovių sektorius taip pat itin skaudžiai nukentėjo, bet kol kas rezultatas yra toks, koks yra. Tikiuosi, daržovių augintojai dar bandys ieškoti sprendimų su žemės ūkio ministerija ir nebus palikti visiškai likimo valiai. Savo akimis mačiau, kokia baisi situacija ištiko kai kuriuos ūkius, ir manau kad jiems tikrai reikalinga pagalba.

Šie potvyniai atskleidė ir apgailėtiną melioracijos sistemų būklę. Girdėjau, ūkininkai jau kalbasi, kaip bandyti centralizuotai ir kooperuotai spręsti melioracijos sistemų atnaujinimo klausimą, ieško finansinių galimybių. Žinau, kad Lietuva yra kreipusis į ES solidarumo fondą dėl tų pačių liūčių sukeltų nuostolių kompensavimo – sėkmės atveju, pavykus iš jo gauti paramą, matyčiau tikslą tas lėšas skirti melioracijos sistemų tvarkymui. Akivaizdu, kad klimato kaita įsibėgėja, gamtos stichijos ūmėja ir šio rudens potvyniai gali būti ne paskutiniai. Būtina ruoštis tokioms gamtos stichijoms ir investuoti į žemės melioracijos būklės gerinimą.

Kaip tik kadencijos pradžioje rengiau pranešimą apie ES **solidarumo mechanizmo tobulinimą**. Su dideliu dėmesiu stebėsiu kaip Lietuvos institucijos naudojami jo galimybės. Ir tuo pat metu dėsiu visas pastangas, kad nuostatos dėl europinio solidarumo tokių nelaimių atveju atsirastų ir kitame mano pranešime - **apie ES civilinės saugos mechanizmo tobulinimą.**

Vilkai

Lietuvoje ypač suaktyvėjo vilkai, ūkininkai iš įvairių Lietuvos savivaldybių kreipiasi ir skundžiasi, kad vilkai pjauna gyvulius, neįmanoma apsaugoti bandų, vilkai visai sujūlėjo. Inicijavau kelias diskusijas šia tema, taip pat ir ūkininkų pokalbį su žemės ūkio ir aplinkos ministerijomis, bet žinau, kad problema galutinai neišspręsta. Manau, kad iš dalies ši problema susijusi ir su afrikiniu kiaulių maru bei pakitusia šernų populiacija.

Moksleivių konkursas

Europos Sąjunga išgyvena tam tikrą vidaus krizę, tą itin aiškiai parodė Brexit ir neramumai kai kuriose valstybėse narėse. Siekdamas stiprinti Lietuvos jaunimo pasitikėjimą Europos Sąjunga, pavasarį inicijavau moksleivių kūrybos konkursą „Kuriu ateities Europą“. Jame dalyvavo virš 350 moksleivių iš visos Lietuvos. Rinktiniai konkurso darbai puošia mano išleistą kalendorių, kurį Jums dovanuju ir kviečiu pasiimti. Konkurso laimėtojus pakviečiau apsilankyti EP ir įsitikinti, ar Europa tikrai tokia, kokią jie įsivaizduoja.

Prekybos susitarimai:

ES pradeda derybas dėl laisvosios prekybos susitarimų su N. Zelandija ir Australija. Aš buvau šešėliniu pranešėju dėl **susitarimo su Australija** ir labai glaudžiai dirbau su kolege iš Austrijos Maria Heubuch, kuri rengia tokį pat pranešimą apie susitarimą su Naująja Zelandija.

Pasisakau už laisvą prekybą - kuo mažiau kliūčių ir apribojimų, tuo didesnis pasirinkimas vartotojui ir tuo didesnės galimybės gamintojui.

Manau, labai svarbu užtikrinti mūsų gamintojų interesų apsaugą – tokie susitarimai neturi pakenkti, pavyzdžiui, mūsų mėsinių galvijų sektoriui, juk N. Zelandija yra viena didžiųjų mėsos eksportuotojų pasaulyje. Kitas klausimas – kam turi tekti nauda iš šių susitarimų? Ar ji pasiekia gamintoją, t.y. ūkininką?

Prieinamas ir atviras visiems

Išrinktas į Europos Parlamentą, pasirinkau atviro ir žmonėms pasiekiamo europarlamentaro darbo modelį. Visose Lietuvos apskrityse įkūriau biurus, kad su problemomis susiduriantys Lietuvos gyventojai galėtų į juos atvykti, ir kartu ieškotume sprendimų. Laisvomis nuo posėdžių savaitėmis stengiuosi kuo aktyviau dirbti Lietuvoje, lankau regionus, diskutuoju su žmonėmis, kad galėčiau įsiklausyti į jų problemas.